

45.000 trsov goric (str. 90), ki jih tudi pravi kmet ne bi zregulil naenkrat, temveč vsako leto nekaj, da mu bo že nova gorica začela roditi, ko bo zadnje staro ven zmetal, in mu tako ne bo zmanjkalo pijače.

Kociprov slog je vseskoz svojstven in lep. Morda je včasih še preveč zmodrovan in papirnat, ni pa zdolgočasen in branje je vseskoz silno prijetno. Besede: čudežno, vdiljen, trzniti, baržunast, rožičast morajo pisatelju biti zelo drage. Nekajkrat ponavlja besede zares brez potrebe (huškati — str. 121 — v kratkem odstavku štirikrat). Tudi slovničnih napak je najti, pa menda so v večini tiskovne. Nenavadno, če ne nepravilno je izražanje: norelo ga je (str. 235), lokomobila ga je zagomazela po telesu (str. 253), neumnega bi se usekal (str. 300).

Glede domačih krajevnih izrazov pa mislim, da jih je le preveč. Marsikateri nelepi tujki bi se bilo bolje izogniti, to ali ono domačinko pa zameniti z istokorensko že priznano književno besedo. Bližnjemu rojaku že nekako vse bolj zadiši po takem izrazoslovju, drugemu pa je lahko v spotiko in nevoljo. Za nekaj besed pa se mi celo zdi, da med našimi ljudmi sploh niso v rabi, tako — kurtast, zatišče, kutja, krampambula, jon. Ne zrigulati, rigula pravijo pri nas ljudje, temveč zreguliti, regula. Da bi bilo rigulati ali rigolati pravilno književno, pa tudi ne bo. Enako ne potelež, temveč butelež, ker pride od — buteljke. Koleslju pravimo kolés, ne peroč. Kuča je nazadnje le čisto hrvatska beseda, ki je prešla v obrobje Slovenskih goric. Čeprav ima svoj pomen in ji planinska — koča ni enakomočna, v čisto književnost le ne spada. Ne vem dalje, če navadno kmečko kapo označi izraz čepica. Čemu menjavanje besed koruznjak in koruznik! Docela neprleško je, da Kociper dosledno piše dedek, dedka, celec, celca, ne pa dedeka, celeca. Izrazi rit, osrati, scati so zares neumestni. In sploh še marsikak naturalizem neprijetno dirne. Vpeljal pa je Kociper v slovensko književnost celo vrsto lepih novih besed, ki jih mora biti jezikoslovec in vsakdo samo vesel.

Tudi drugače tu in tam kak sijajen izraz ali primera nehote pade v oči: »s polnim zanosom mu je svetoval in dajal napotke« (str. 157); »stal je na meji kot izgnani prerok« (str. 182); »zdelo se mu je (Ludviku, ko je odhajal k vojakom), da se mu njive obešajo za pete« (str. 220); »kuče, stisnjene in boječe kot siromašni otroci, ki so jih umirile visoke jagnedi kot za obzorje zataknjene dolge šibe« (str. 271); »grmljavica, kot da so se v vrhu sprožili polovnjaki in drveli v brezkraino grabo« (str. 293).

Saj bi še našel kako zadevico, ki bi jo knjigi lahko očital — ali vse to so malenkosti, ki nič ne zasenčijo silnega vtisa, ki ga napravi roman na vsakega bralca. Nisem pisal stilne ocene, hotel sem le opozoriti na bogastvo lepote in zdravja v tej povesti. Prepričan sem, da čaka Kocipra še velika pot. Zdrav, sončen pa močen, zrel pripovednik zdrave, sončne in prelepe Prlekije se nam je rodil. Pozdravljamo ga iz vsega srca; v pisateljskem delu, ki je Kociper prav gotovo zanj poklican, pa ga blagoslavljal Bog. Stanko Janežič.

Joža Likovič, Svetinje nad Barjem. Legende in pripovedke. »Slovenčeva knjižnica«. Št. 17. 8°. 155 str. 1942.

Joža Likovič, ta tihi in skromni pesnik liričnih in baladnih doživetij z Barja, nas je presenetil z lepo zbirko legend, balad, pravljic in pripovedk, ki jih družijo baladna liričnost, in jih povezal v »Svetinje nad Barjem«. Njegove knjige smo iz srca veseli, saj nam je dala toliko ljubezni, tihe lirike in svetlobe. Likovič, ki ni literarno nikoli silil v ospredje niti se ni kako drugače dvignil med literarnimi vrstami, je skromen, a močan, jasen in globok, baladno nastrojen, kar mu je že kar prirojeno in njegova odlika, domačnost ter tipičen predstavnik svojevrstne pesniške tvorbe. O njegovih stvareh je težko reči: to je samo balada, to samo legenda in podobno, temveč je v vsaki njegovi črtici toliko variacij, da skoraj nobene ne moremo dokončno ločiti med posamezne literarne zvrsti. Njegove legende se n. pr. zelo razločujejo od Bevkovih, Papinijevih itd., ter bi jih morali prav za prav imenovati baladne legende. Barje je našlo v njem dobrega opazovalca, ostvarjalca in človeka, ki to pokra-

jino ljubi v vseh odtenkih. Likovič je ves v naravi, ki jo pričara pod pero v najživahnejših barvah in finesah. Pripovedovanje je skromno, teče lepo in zgodba se dogaja brez razburjenja, a vendar tvegano in prepričljivo pred nami. Pisatelj ljubi male ljudi: čolnarje z Ljubljane, berače, pastirje, nezvesta dekleta, dalje vilinska bitja, vodnarje, blodeče duhove, ki so gibalo njegovih zgodb. — Njegov jezik je krepak, ker je sočen in domač, samo slovarčku manj znanih besed bi jih moral vsaj še nekaj pridati, ker se zde nekatere včasih teže umljive ali pa dvoumne.

Informativen uvod, ki ga je napisal pesnik Severin Šali, je dober in tehten ter daje Likoviču mesto, kakršno mu pripada. Sliki na platnicah in ilustracije Jožeta Šenka pa so skrajno diletantske in še dolgo ne dihaajo tiste baladnosti, ki jo Likovičev stil zahteva. Tone Glavan.

Matija Malešič, V zelenem polju roža. Povest. »Slovenčeva knjižnica«. Št. 17. 8°. 169 str. 1942.

Pokojni Malešič je znal spretno izbirati in odkrivati motive. Tako je on prvi uvedel v našo književnost Prekmurje, v pričujoči povesti pa je prvi na širše zajel mlado ljubezen študenta do preprostega kmečkega dekleta. Čeprav je povest v glavnem samo koncept za boljše in obširnejše delo, nam vendar vzbudi marsikatero misel, ki človeka boli. Piščev namen je bil delno torej le dosežen. Kar pa se tiče podrobnosti v povesti, t. j. gradnje, sloga, značajev, moram opozoriti na nekatere napake. Malešič se je strogo držal načrta, ki ga je sestavil pred začetkom povesti; zato izzveni vse tako shematično, in v tej shematičnosti je premalo poglobitve v zgodbo, v dejanje, ki v resnici ni slabo, temveč zanimivo in napeto. Vse gre preveč naštevaje mimo nas. Malešič se najbrž tudi ni utegnil poglobiti v posamezne značaje, ki si jih je dobro zastavil, a pustil take, kot so bili v začetku. Zato dadó njegove osebe vtis neke papirnosti, neživljenjske dejavnosti. Posebno nas to moti pri glavnem junaku Tinetu. Njegova ljubezen do Metke, »rože v zelenem polju«, nam je umljiva, a psihološko neopravičljiva je njegova odvrnitev od nje. Pisatelj ni tega pojasnil niti z eno besedo. Tako ostane v nas nerešeno vprašanje in samo domneva naveličanosti. (Žal mora bralec v sodobnih romanih marsikaterikrat sam ugibati in spraševati: čemu, zakaj, kako to itd.) To vrzel je moral Malešič bržkone tudi sam slutiti, ker jo je skušal zakriti s prenasičenim modrovanjem, sproščevanjem in slogovnim kramljanjem. Saj kramljanje je čisto nekaj lepega, a če je preveč, mori, dolgočasi in odbija. Sicer pa je za preproste bralce lepa povest in dober nadomestek detektivk in raznih kriminalnih zgodb, ki naj bi jih bilo čim manj v naši književnosti. Stvar je vsaj domača, slovenska.

Knjigi je napisal dober informativen uvod dr. Tine Debeljak. Oprema Jele Vilfanove je okusna. Tone Glavan.

Joža Lovrenčič, Tonca iz lonca. Nenavadna zgodba iz starih časov. »Slovenčeva knjižnica«. Št. 12. 8°. 210 str. 1942.

Najnovejše Lovrenčičevo delo hoče biti po vsem videzu mladinska povest. Ta videz opravičuje tudi njeno izhajanje v mladinskem listu »Vrtcu« od 1936. do 1939. leta. V resnici pa je le na pol mladinska povest, na pol pa za odrasle, ki naj bi jim bila nekakšna prijetna pravljica o starih, davnih dneh. Ima namreč nekaj motivov, n. pr. rojstvo Tonca iz lonca in njegovih bratcev, razna odvišna modrovanja itd., ki za mladino nikakor niso sprejemljiva. Vsaj name je Tončevo rojstvo napravilo zelo čuden in neprijeten vtis. Moti tudi več exmachinalnosti; nekatere so preveč otipljive, posebno razna srečanja. Mladino in odrasle bodo še motile nepotrebne latinske besede, ki bi jih pisatelj lahko brez škode opustil, saj bi imela povest tudi brez njih šolarski značaj. Sploh pa se mi zdi, da se je v zadnji četrti pisatelju zelo mudilo s koncem, ker obračunava zelo hitro. Sicer pa se povest dobro bere, ker je zanimiva in tudi napeta.

Škoda, da ni povest bogateje ilustrirana. Ilustrirati pa bi jo moral kdo drug, in ne Kremžar, čigar ilustracije so okorne, trde, surove in diletantske. Tudi oprema ni ravno najboljša. Tone Glavan.